

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Oglas in ostanila se računa po 8 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računa po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odpete reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je m.č.

Javno menenje.

S tem pojmom se v našem javnem življenju kaj nepremišljeno igra; zlorabi se ga tu pa tam uprav drzno. Ni ga poslanca, ni ga parlamentarca, ni ga „narodovega voditelja in prvaka“, koji ne bi se skliceval na „javno menenje“; in opirajoč se na to dozdevno javno menenje in trdeč, da ima veliko večino naroda za sabo, išče premnogokrat koristi, koje nikakor ne zaslužijo častnega naslova: — „narodne koristi“. „Javno menenje“ je čestokrat le podstava, koja služi temu ali onemu odličnjaku, da se popenja više in više. Ali to „javno menenje“ je le fikcija — prah v oči političkim otrokom — in za to je tudi vse delovanje dotičnega odličnjaka „narodu na korist“ — le fikcija.

Na prvi videz se človeku stvar nekako čudna zdi; češ: ako narod ne mara za tega, ali onega, čemu ga pa voli? Ako narod nema zaupanja do tega ali onega „prvaka“, čemu mu pa v resnici izkazuje to zaupanje, izbirajoč si ga zastopnikom svojim, bodisi v parlamentu, občinskem zastopu ali društvu? Stvar je res nekako čudna in moramo tema dvema uprašanjema priznati kolikor-toliko opravičenosti. Čudna je res ta stvar; toda čudna le za onega, ki se je še malo ozrl po onem širnem polju, koje zovemo javno življenje; čudno za onega, ki je novinec v političnem življenju in ne pozna onih usodopolnih in mogočnih faktorjev, ki igrajo v teh homatijah svojo važno ulogo; faktorji ti so: premetenost, drznost in sebičnost. Poslednja je izvor delovanju; prvi dve sti pa sredstvi, kaj prikladni v dosego namena, narekovanega po sebičnosti. Potem pa se še pripeti, da se nameni taci „prvakov“ kaj prikladno dajo spraviti v okvir fine taktike raznih imenitnih gospodov: in pred seboj imamo prikazen, kako so se skonbinovale razne sile v jedno samo silovito moč, proti katerej obnemore resnično javno menenje, resnična volja naroda. S kratka: Volitve se ne vrše vsikdar po onih zakonih, koje so

napisali zdrav razum, zdrava logika in politička morala, ampak volitve se delajo tudi umetno. Žalostno je, da se resnično javno menenje čestokrat mora umekniti fiktivnemu javnemu menenju; žalostno, ker to ovira razvijanje političkega in konstitucionelnega življenja po njega naravnih zakonih.

Kako vse drugače bi bilo, ako bi prišlo resnično javno menenje do absolutne veljave! Prave koristi pojedinih narodov — torej vsega človeštva — bi se pospeševale vse drugače, nego se pospešujejo sedaj, ker bi bila tudi častna naloga pospeševanja teh koristi v drugačnih rokah, nego je sedaj. Izginilo bi nebrojno neprijetnih prikazni, ki so posledice sebičnosti in naravné jej hčerke — črne zavisti. Sebičnost in zavist provzročita najprvo boj mej posamičnimi osobami, iz katerega se pa počasi izemli boj mej stranakami — boj mej brati. In ako se drzneš v očigled takim žalostnim in sramotnim dogodkom le črhiniti rahlo besedo graje in svarila, zarohni ti izvoljeni prvak: „Kdo si ti pritlikovec?! molči, ako nočeš da te materijalno in moralno ne ugubim! — tako je in tako mora biti, kajti „javno menenje“ je na mojej strani“.

Mi Slovenci smo le mala vejica na košatem slovanskem drevesu; javno naše življenje giblje se v jako ozkih mejah. In vendar imamo gledé gori opisanih nedostatnosti in žalostnih prikazni britkih skušenj v obilici. Tudi mej nami so bili in so deloma še taki nezdravi odnosi; tudi na našem narodnem telesu je oni rak, ki razjeda v narodu žile gibčnosti, potrebne vsakemu narodu, prepotrebne pa našemu. Človeku se kar milo stori, videčemu, kolike škode se godi javnemu blagru po gori omenjenih zlih nagonih, ki so se utihotapili v marsikako sree človeško. Kjer naj bi kraljevala jasna ljubezen, vidimo črna sovražstvo; kjer naj bi bilo bratsko sporazumljenje, vidimo vse dobro in koristno razdirajoči prepir. Samo po sebi sili se nam vprašanje na ustnici: Je-li vse človeštvo tako pokvarjeno in je-li osobito

naš slovenski narod tako pokvarjen? Gorje nam, ako bi morali vprašanje to potrditi! Ali hvala Bogu! smemo je zanikati. Narod v svojej celoti še ni pokvarjen; pokvarjeni so le pojedinci, ki so ga skušali zvabiti na kriva pota. Dá, v našem narodu je še zdrava jedro; temu nam je dokaz okolnost, da je sam začel protiviti se političkej nemorali — in jo obojati. — Narod sam začel je protestovati proti hitanju za nekimi koristmi, ki so vse, samo narodne ne; ljudstvo zahteva, da vsi spoštujemo — in z nami tudi gospodje poslanci — pravo, pristno javno menenje; ljudstvo noče, da bi si nekateri poslanci po svojem lastnem modelu prikojevali neko posebno „javno menenje“.

In narod ima pravico to zahtevati. Ko prvaki naši nekoliko pozabijo na častne svoje osebe in uredi delovanje svoje v popolnem soglasju s pravim, nepoparenim javnim menjem, potem še le postanemo narod možakov in skupina zlatih značajev. Zadnji čas je, da zatremo v nas grdo kleeplazstvo, ki koristi morda pojedincem, a narodu v njega skupnosti nikdar! Prosimo, da nas dobro razumete: tudi mi nesmo za to, da bi naši prvaki trali kako vratolomno politiko, da bi rinili z glavo skozi zid. O ne, tako nespametni nesmo, ker vemo dobro, da se praj glava razbije, nego zid; ali kar smemo po vsej pravici zahtevati, to je: Bodite možje; možje tudi navzgor. Že za pojedince ni posebno častno, ako prosjači — za narod pa že celó ne! Ne prosite miloščin, ampak zahtevajte pravice. Pri rodoljubnem delu pa Vam bodi voditelj: pravo, pristno javno menenje. Toliko v opomin našim poslancem, ki se snidejo te dni v Ljubljani. —t—.

Avstrijsko - nemška zveza.

Ob vsakej priliki, kader naš vladar obišče nemškega ali zadnji povrne obisk avstrijskemu, jamejo časnikiarji po Nemškem

„Kaj vam je, ljubi gospod doktor?“ vprašam jaz, „zdi se, da ste danes nekam slabe volje.“

„Imel sem prepričanje svojim tovarišem,“ odgovori zdravnik. Pomislita, gospoda: že tri dni leži v naši mrtvašnici neka deklica. Njeni lici ste rudeči kakor roža in o mrliškem duhu pri njej ni niti govora! Moj tovariš je deklico hotel dati pokopat, a jaz sem se temu upiral češ: deklica je morda le zamrtna ali na videz mrtva.“

„In, ali so deklico pokopali?“ vpraša stotnik strašno razvnet.

„Hvala Bogu, ne!“ odgovori zdravnik. „Pa kaj li vam je, gospod stotnik, zbledeli ste kakor zid!“

Po kratkem premolku si stotnik obriše debele srage (potne kaplje) s čela, globoko vzdihne rekoč: „Strašno, gospoda moja, strašno! Jaz sem bil tudi enkrat na videz mrtve in sem prebil vse grozne trenutke tacega stanja! Šele 12 let star prišel sem po ranej smrti svojega očeta, ki je bil c. kr. častnik, na vojaško odgojevališče v Hainburg. Bil sem prav slaboten otrok ter sem kmalu

in nemški laži-liberalci v Avstriji pisati dolge članke o presrečnej ljubezni onostranskih Nemcev proti Avstriji, priporočati tesnejše vezi z Nemčijo, isto poveljevatiti itd. To neso pozabili storiti tudi zadnjič, ko sta za nemški in naš vladar sešla v Rohnstoecku pri nemških vojaških vajah. Hvalisanja in poveljevanja nemške ljubeznivosti, dobrohotnosti in udanosti ni bilo ni konca ni kraja. Človeku se je moralo že studiti, kar so vse si izmislili domišljavi nemški pisaci.

Avstrija mora svojo zvezo z Nemčijo razširiti tudi na gospodarsko-trgovinskem polju, upili so vprek liki žabe ok kalu. Avstrija sama na sebi ni še tako močna, da bi mogla z zaupanjem gledati v bodočnost; treba jej je pomoči, podpore in te dobi v svojih zaveznikih-Nemcih. Ako Avstrija sklene colno zvezo z Nemško, ni se jej bati za prihodnost: nemška obrt bode ukrepila avstrijsko poljedelstvo in obe državi bodeti od skupne mejsebojne colne zveze uživali največje koristi!

Da so bile to zgolj lepodoneče fraze, na dijih izpolnitev se nam Avstrijecem najmanjše in zanašati, temu porok nam je povestnica zadnjih let. Odkar namreč obstoji avstrijsko-nemška liga, čujejo se vedno sem ter tja glasovi, ki izražajo željo, da se ta sveza popolni ter razširi tudi na gospodarsko polje, da namreč Avstrija napravi z Nemško tesnejšo trgovinsko-politiško zvezo.

Pred letom je veleobrtnik stavil isti predlog v rihenberškej trgovinskej zbornici in danes oglašajo se časnikiarji tudi ob tem prašanju.

Navajajo se vsakovrstni razlogi, ki učinjajo to zvezo potrebno. Prednost prometa in škodljivost zaščitnih carin, kakor tudi bližajoče se leto 1892., v kojem poteče več trgovinskih pogodb, poudarjajo se posebno. Navzlic temu pa menda nikdo ni tako slep, da bi ne umel, kam prav za prav pes tace moli. Glavni povod jim je političska smer, in ne gospodarska. Zgodovinska skušnja nam jasno dokazuje, da tesnejše gospodarske trgovinske zveze vo-

prav težko obolel. Mojej materi, ki je živel v uboštvo, ni bilo mogoče, da bi me obiskala; zakaj pot iz Česke v Hainburg je dolga in precej stane. Jaz sem pa slabel bolj in bolj. Necega dne z grozo opazim, da mi udje drevinjo, kakor kacemu mrtvecu! Kakor svinec mi je ležal jezik v ustih trdo za zobmi. Zdelo se mi je, da mi čuti odmirajo. Le umnost in sluh me še nista bila zapustila. Slišal sem celo tanje, nego li prej. V tem stanji slišim nek ropot. Več oseb je bilo prišlo v sobo. Zdravnik — spoznal sem ga po hoji — približa se mojej postelji, in zdelo se mi je, da me šlata (tiplje). Njegovega dotikanja nisem občutil čisto nič. Dolgo je imel opraviti z menoj. Naposled ga slišim, ko pravi:

„Iglo sem! gospod viši zdravnik!“ Po dolgem premolku zopet ališim zdravnikove besede: „Čudno, čudno! Človeku bi se zdelo, kakor da bi deček živel! Le pogledjte sveži ti lici in ustni, te —“ „Prosim vas, gospod polkovnik“, zavrne ga viši zdravnik, „opazujte te maroge (pège) tukaj na desnej rami, gotovo so mrliške maroge!“

PODLISTEK.

O zamrtništvu ali dozdevni smrti.

Spisal Janko Leban.

Kaj je zamrtništv? Zamrtništv je ono stanje človeškega telesa, v katerem se življenje tako slabo pojavlja, da se nam človek zdi mrtve. Traja pa tako stanje lahko po več dnij. O takih prilikah moramo biti silno previdni, zakaj prigodilo se je že, da so kacega zamrtnika, t. j. na videz mrtvega človeka valed zanikarnosti ali malobrižnosti — pokopali! Res je, da so taki slučajji dandanes silno silno redki. Saj imamo v tem obziru stroge postave. Pokopavati ne smemo mrličev pred določnim časom. Vender se prigaja tu pa tam, da se kak zamrtnik, t. j. na videz mrtve človek obudi v življenje, ko se ljudje že pripravljajo k pogrebu. O takih slučajjih beremo nemalokrat po naših časnikih. Ni dolgo tega, da sem čital, da je nekemu trgovcu umrla ljubljena žena. Nesli so jo v mrtvašnico in sicer na izrečni ukaz soprogov z vsemi njenimi dragoco-

nimi prstani na rokah. Po noči pa se zmuzne tat v mrtvašnico. Jeden prstanov ni mu hotel s prsta pokojne žene. Tat se koj odloči, da prst prereže. Vzame nožič ter „pokojnici“ rani prst. V tem hipu se žena prebudi v življenje. Tat izbeži. Žena pa se vrne k začudenem sopregu domov. Nekje je materi umrl ljubljen otrok. Odnegli so ga na pokopališče. Hoteli so že spustiti krsto v grob, ko mati otrokova vsa obupana mlo prosi, naj krsto odprejo, da še enkrat vidi otroka svojega. Željo jej — da-si težko — izpolnijo. Mati otroka strastno objame in v tem hipu „rajnik“ oživi! . . .

Takih slučajev bi lahko navedel še več. A bodi dovolj, da tu podam resničen dogodek, povsem sličen (podoben) gori navedenemu slučaju, ki ga je pred kratkem prinesel nek dunajski nemški list v obliki povesti. Dotična povest se glasi v slovenskem prevodu takó:

„Bilo je mrzlega novemberskega dne 1. 1879., ko sem v mirnem kotičku neke prijetne restavracije (gostilne) sedel s stotnikom Z. pri igri. V tem stopi k nama najin prijatelj, zdravnik R.

dijo k politički skupnosti, v kojih navadno podleže slabejši zaveznik ter pade v žrelo mogočnejšemu. Zadosti nam je navesti usodo nekdanje colne unije nemških držav, ki so pozneje postale tudi politična celota.

Toraj iz političkih obzirov mora enako colno zvezo z Nemčijo vsakdo obsojati, kajti noben pravi Avstrijec bi rad ne spadal k nemškemu rajhu. Ali tudi v gospodarskem obziru ni ta zveza vabljiva. Čeprav bi Avstrija in Nemčija postali carinski celoti, ali bi morali razširiti svoj trgovinski upljiv tudi na ostale evropske dežele? bi-li izvoz avstrijsko-nemških izdelkov na tem pridobil? Dokler v ostalih državah obstoji tendenca ščititi domače izdelke pred tujimi ter otežkočiti zadnjim ugod v deželo z visoko ugodno carino, malo bi si izvoz avstrijsko-nemških izdelkov na tem pripomogel. Dá, nahajali bi se v še slabšem položaju, kajti druge evropske države bi po sklepu avstro-nemške lige, tej gledale škodovati ter njen upljiv zmanjšati.

Kako ve Nemčija spoštovati in držati zveze z našo državo, pove nam zopet zgodovina zadnjih let. Istodobno s sklepom alijance z Avstrijo začela je Nemška svojo politiko zaščitne carine (Schutzoll) ter se vedla v tem uprav egoistično. Ali v Avstriji datujejo prvi početki zaščitne carine stoprav po hudej vojni l. 1866, in fin. polomu leta 1873.; prvo samostojno colno tarifo si je Avstrija izdelala stoprav leta 1878. Istega leta je Nemčija sklenila z našo državo provizorno trgovinsko pogodbo mesto stalnoveljavne, in tudi od te pogodbe uživa Nemčija največje koristi.

Od tedaj je Nemčija zmirom bolj zabrajevala našim pridelkom pot v deželo naložujoč ogromno carino na avstrijske pridelke pod pretvezo, „da se mora domače rokodelstvo braniti“. In železni kancelar je trdil, da mora zaščitna carina „prestati preskušnjo“. Leta 1881. so si Nemci izdelali zopet novo colno tarifo, naperjeno v prvej vrsti proti avstrijskim izdelkom ter primorali našo vladu, da je l. 1882. zopet povišala ugodno carino. Pogodbe mej obema državama ni bilo nobene, razun one provizorne, koje smo se spomnili zgoraj, koja pogodba se je podaljšala na nedoločeni čas. Pač pa je bila mej nobema državama neka tajna carinska vojna, ki je za avstrijsko obrtnijo imela slabih posledic. Nemci so postopali toliko taktno, da neso „zaveznici“ Avstriji napovedali odprto colno vojno!

Izvestno se je v tej dobi zaščitnih carin povzdignila domača obrt obeh držav. Vendar je pa nemška produkcija na večji stopinji dovršenosti in cenosti od avstrijske; nekateri izdelki nemške industrije

„Opazil sem jih že, ljubi tovariš. Kljuba temu mi ne more smešna misel iz glave! Toda še zadnje poskušnjo naredimo z njim! Škodovati mu tako ne more več! Luč in pečatni vosek sem!“ —

Jaz sem slišal zasičavšo žveplenko, potem je bilo vše mirno. — Naposled reče zdravnik: „Razgalite mrtvecu prsi . . . tako . . . pečatni vosek sem in bliže pridite z lučjo . . . še bliže, da žareči vosek kaplja na dečkove prsi . . .“

Kratkemu povelju zdravnikovemu je sledil smrtni mir. Iz daljave mi je udarjalo na uho tiktakanje neke ure. Moj strah je bil nepopisen. Zastonj sem se trudil, da bi dal znamenje življenja: bil sem odrevenel mrtvec! — Poslušal sem prav tanko; še ni bilo slišati nobenega glasu okoli mene. Toda kmalu so se gospodje okoli mene jeli zopet gibati. Poskus je bil menda končan. Učinka žarečega pečatnega voska jaz nisem bil občutil! Zdaj zaslišim zdravnikove strašne besede: „Deček je — mrtev! Prenešite mrtveca v mrtvašnico. Jaz bodem materi naznanil o smrti drazega ji sina.“

(Konec prih.)

morejo tekmovali z avstrijskimi, navzlic visokej ugodnej carini. Prednost nemških pred avstrijskimi izdelki spoznava se osobito v inozemstvu, kjer se prvi lažje in boljše prodajejo nego zadnji.

Pomislimo sedaj: ako bi se avstrijsko-nemška colna zveza sedaj dovršila ter bi obe državi postali carinska skupina, bi-li to ne imelo nikacega upljiva na avstrijsko obrt? Nemški izdelki bi izvestno poplavalili našo državo ter v kot potisnili naše — domače; avstrijske tvornice bi lahko zaprle svoja vrata, kajti ne more bi tekmovali z nemškimi. Je-li umestno misliti, da bi Nemčija našej našej državi prizanesla pri tolikih dokazih nasprotnosti v zadnjem desetletju. To misliti more le publika kacega prevnetega Nemca. Avstrija naj gleda, da ohrani sedanjost samostojnost v carinskih stvareh ter da sklene ugodne pogodbe z drugimi evropskimi državami. Osobito bi morala gledati, da se približa Rusiji ter tudi z njo izvrši trgovinsko pogodbo, kajti Ruska je dosedaj še najboljša kupovalka nemških in tudi avstrijskih obrtnih izdelkov.

Ako bi Avstrija sklenila carinsko zvezo z Nemško, izvestno bi to ne napravilo najboljšega vtisa v Petrogradu, kjer bi kmalu prestigli avstro-nemškim produktom pot v deželo ter kupčevali rajši z Francozko in Angležko. Posebno pa, ako bi se osnovala srednje-evropska colna zveza — o katerej Nemci tudi uprav sedaj sanjarijo — bi to imelo najhujše posledice, kajti enaka zveza brez Rusije bi zaveznike same zrušila; colna zveza z Nemčijo bila bi po godu morda samo nemškim obrtnikom in madžarskim kmetom. Ali pomisliti je treba tudi na avstrijske obrtnike in nemške kmetovalce, katerim bi zveza bila v kvar.

Ako vsaka država varuje domačo obrt ter brani tujim izdelkom v deželo, koji bi domačim vtegnili škodovati, pri tem pa stoji v prijateljskih odnosajih z ostalimi državami, s tem je že ustregla svojej narlogi. L. 1892. potečejo skoraj vse pogodbe, koje imajo razne države mej seboj, tedaj naj bi se države sporazumele ter mejusobno si nekoliko popustile. Tedaj naj bi se začela nova doba za gospodarstvo vseh držav. Če pa bode Avstrija poslušala nemške napihnjene „Michelne“, gotovo bode scasoma imela — le škodo L—n.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Agitacija proti češko-nemškej spravi je trajna; vse izjave čeških krogov — ne samo mladočeskkih! — obrnjene so proti spravi. Staročeskega poslanca Dollanskýja pozvali so razni volilni shodi in politična društva, da vstopi v mladočeski klub. Rečeni poslanec je sicer odklonil to zahtevo, obljubil pa, glasovati proti spravi in — če bo potreba — tudi izstopiti iz staročeskega kluba. — Dne 25. t. m. je pa o spravi njih predlogih svojim volilem poročal eden najodličnejših staročeskkih poslancev: dr. Matuša. Volilci so mu sicer — poznaajoči dobro voljo svojega poslanca — izrekli zaupanje, a zajedno sklenili resolucijo, v katerej čitamo mej drugim: „Obžalujemo, da so poznejša tolmačenja konferenčnih določil od strani vlade in od strani Nemcev uničila toliko zaželjeni vspeh prizadevanj za mir v deželi. Ker ne moremo odstopiti od svojega političkega in narodnega prepričanja, pozivljamo gospoda poslanca, da pri zakonodavnej obravnavi Dunajskih dogovorov skuša uveljaviti zahtevanje enakopravnosti in narodne časti, osobito pa zahtevo notranjega poslovnega jezika v čeških okrajih in senatih. — Ako bi zakonodavni faktorji prepričali pot do tega cilja, prosimo gosp. poslanca, da premišlja z drugimi narodnimi poslanci, ako ne bi bilo umestno, da skupno položijo svoje mandate.“ — Ta resolucija zahteva prav za prav

isto — toda v milejšej obliki, — kar zahtevajo Mladočehi. Ako je tedaj res, kar nam zatrjuje oficijozna glasila — da se namreč vlada ni za las ne umakne od svojega pota — potem je že danes gotovo, da bode ves narod Češki — odnosno njega poslanci — glasoval proti spavi.

Kakor smo že zadnjič javili, dosegli so združeni kristijanji pri volitvah v kmečkih občinah za Nižjeavstrijski deželni zbor lepих vspehov. In tudi v mestnih skupinah uprizorili so kaj živahno agitacijo. Tu nam je javno izreči, da se nikakor ne strinjamo z namenimi raznih protisemitskih kolovodij, vendar želimo vspeha njih nastojanju, da se enkrat zruši moč one nemške laži-liberalne hidre, ki je zanesla tolikega zla mej ubogo ljudstvo. Odbor obrtnikov, uradnikov in hišnih posestnikov izdal je volilni oklic, v katerem ostro biča namene liberalcev. „Liberalna stranka hoče, da se vse vklanja pred njo in njenim časnikarstvom. Ona hoče, da gospodarska svoboda ostane isto tako zasmehovan pojem, kakor je politična svoboda; ona zahteva svobode, da po svojej volji more trošiti denar; dá, ona hoče posebno Dunajskemu mestnemu zastopu olehčati — delati dolgove.“

Glede načrta za avtonomijo Južnotirolske, izdelanega in predloženega po italijanskih poslancih, nam je javiti, da v to, kar zahtevajo ti poslednji, niti nemški liberalci nočejo privoliti. Deželni odbor Tirolski se je v svojej zadnjaj seji baval s tem načrtom. Od konservativne strani so se seveda odločno uprli temu projektu, ali tudi navzoča dva nemško-liberalna poslanca sta izrekla, da predloga, kakoršen je sedaj, nikakor ni mōči vsprejeti; dá, niti popraviti se ta predlog ne da. V tem zmislu bode deželni odbor poročal deželnemu zboru.

Vnanje države.

„Novemu vremenu“ brzojavljajo iz Beča besede nekega diplomata. Ta je rekel, da glavna sedanja naloga Nemčije je ta, da vzdrži napete odnose mej Avstrijo in Rusijo, kajti, ako bi se sporazumili ti dve državi, ne trebalo bi Avstriji naslanjati se na vojno moč Nemčije; potem pa bi morala Nemčija nositi vso financijelno težo vojniškega položaja in bi se jej bilo bati vojske z dveh strani. Glede na te okolnosti ni nemogoče, da Avstrijski Nemci sami ponove svojo zahtevo o izročitvi nemške krone Habsburškej hiši. Za to pa se smatra napetost mej Avstrijo in Nemčijo kot neobhodno potreben faktor nemške politike, dokler se jej ne posreči pridobiti si prijateljstvo Rusije.

Iz Srbije javljajo: Doslej znan izid volitev v mestih. Voljenih je 19 radikalcev, 9 liberalcev, naprednjakov nobeden. V Belemgradu voljeni 3 radikalci in jeden liberalce. V Požarevcu, Ljeskovci in Čačaku katere so doslej liberalci zastopali, prodrli so radikalci, ki so v Šabaci, središči liberalne stranke, zmagali s 304 proti 157 glasom. Nikola Pasić voljen je v Belemgradu in njemu na čast bila je sijajna baklada. O volitvah v kmetijskih občinah je toliko znano, da se v okrajih Užica, Zajčar, Valjevo, Kruševac, Morava, Pirot in Rudnik ni oddal niti jeden opozicijski glas.

DOPISI.

V Ozeljanu dne 23. septembra. [Irvdopis.] Ker se nam občinske volitve bližajo, se mi pač uredno in tudi potrebno zdi, da opozorim naše volilce, na nekoje stvari, da se za časa volitev ne bodo dali oplasiti ali omamiti, od nekojih „mešetarjev“, ki zdaj besno agitujejo za dosedajnega našega načelnika — Laha.

Torej, volilci pozor!

Občinske volitve so za nas velikega pomena, velike važnosti: pri volitvi se usoda cele občine odločuje; zato je treba,

preden se voli, dobro premisliti, koga da se izvoli našim zastopnikom. Često se dogodi, da si volilci, malo poznajoč (ali tudi večkrat podkupljeni) za časa volitev izbere slabega načelnika, da se pokore ž njim leta in leta. Zato pa treba pri volitvah pazljivim biti, kajti načelnik v občini lahko mnogo koristi, ako je zveden, previden, priljubljen in narod svoj ljubeč in kate-remu so koristi in blaginja občine v veselje in ponos. Nasprotno pa tudi lahko v občini mnogo škoduje, ako je njen načelnik v lastnostih nasproten zgoraj opisanemu, in če je še celo nasprotnik in sovražnik svojemu, žalibog še vedno zatiranemu narodu. In mi, dragi volilci, nemamo-li pristnega „nasprotnika“ za svojega načelnika? Da, imamo ga! žalosten ponos. Zato pa imajo oni zavedni narodnjaki, kateri nočejo plesati, kakor on trobi, dovolj prestati. Lahko navedem slučaj, ko so se silo bili iz njegove hiše iztirani, ko so po opravkih k njemu prišli.

Dragi volilci! Vam torej ne treba poslušati teh podkupljivih agitatorjev, ki bi, če bi mogli in če bi v to priliko imeli, tudi občino za liter „čevička“ prodali. Neslušajte jih, ko Vam bodo prigovarjali, da volite onega moža načelnikom svoje občine, ali pa, da bi ga celo volili za „velikega župana“, vradujočega v Šempasu, vseh pet krtastralnih občin. Ni eno, ni drugo naj ne bo! Za prvo se Vi Ozeljanski volilci odločno uprite, saj ste menda dovolj vsi okusili „sladkosti“ njegovega dosedanjega načelovanja. Za drugo bodo, nadajamo se, že druge občine skrbale; v prvej vrsti pa narodno-probujejen Šempas, in to tembolj, ker imamo, hvala Bogu! dovolj narodnozavednih mož za to. Torej volilci le pozor pri volitvi!

Vsaka občina si voli nekaj taeih mož, v koje stavi svoje zaupanje, da jim poveri potem vse občinske zadeve in opravila, da jo potem oni v vseh rečeh zastopajo. Ti može so: župan, podžupan in starešine. Za to častno službo (morebiti tudi mastno? sicer bi se ne držali tako krčevito na svojih sedežih, ter bi drugače pri volitvah ne bile tako hude agitacije od njih strani) pa občinstvo družega ne terja, kakor da svoje službe, katere jim je narod zaupal, vestno izpolnujejo, ter s tem pospešujejo blagor v občini. Se pa tudi v resnici tako godi? Žalibog, da marsikje ne. Nekateri teh veljakov, ko so povzdignjeni na načelniški prestol (sedež) mislijo, da neso za drugo v to povzdignjeni, kakor da ubogo občinstvo na razne načine strahujejo in kot pravcati kitajski „Mandarini“. Da bode pa naše nevedno ljudstvo vsaj nekaj o tem vedelo, bodi tu povedano, da zgoraj omenjeni neso nepremakljivi — kakor se je nedavno eden izrazil ter občinstvo slepil —, marveč bodi tu povedano, da ti može so to v občini, kar je državi uradnik, kar je gospodarju hlapec. — Kakor pa sme gospodar svojega hlapca, država svojega uradnika iz službe odpustiti, ako ne služi hlapec gospodu svojemu, uradnik državi po volji, ravno tako sme občina storiti s svojimi zastopniki, ako jej ne služijo t. j. ako ne opravljajo poverjenega jim posla občinstvu po volji; kajti, kar je hlapec gospodarju, to so zastopniki v občini. Zato pa so vsake 3 leta občinske volitve, da si ljudstvo, ako ni se svojimi zastopniki zadovoljno, druge izbere. Ste-li razumeli dragi volilci? Ako Vaši zastopniki prav ne delajo, ako Vas ne poslušajo, ako neso ž njimi zadovoljni, proč ž njimi!

Da, dragi občani! Vi se pritožujete nad Vašim dosedajnim načelnikom, in Vaše pritožbe so tudi opravčene! Pred 2 ali 3 leti zložili smo skupaj okolu 700 gld. za „zemljemerca“, da nam je uredil občinske pašnike (gumajno), katero imamo že 14 let razdeljeno in tudi davke plačujemo od nje. Zemljemerec je dotični načrt (mapo) naredel, a hrani ga naš vrli (?) šior-Lah v svojej sobi zaprto, in ne da bi se zdaj — ko je vse v redu in tudi plačano, — potrudil, kakor gre občinskemu načelniku, da bi prišli v lastnino.

In ta mož naj bi se nadalje županil? Ne in ne! Izvolimo si moža iz naše srede, ki bode vsem jednako pravičen, ki bode pravi, pošteni oče svoje občini. In iskreno naroden naj bo naš župan. Naše geslo bodi: „Le v gani zdaj se Italijan, naj stol zasede zdaj Slovan.“

Izlet „Trž Sokola“ v Sežano. S tem izletom zaključili smo poletno sezono; in dovršili smo jo tako častno, da sme odbor tega društva povsem zadovoljen biti. Udeležitev sicer ni bila toli mnogobrojna, kakor je bilo namenovano, in sicer radi pogreba pokojne gospe odličnega Tržaškega rodoljuba, M. Polliha. — Točno ob 2 1/2. ur odinili smo iz Rojana. Bil je krasen dan in tudi to ni škodovalo našemu humorju, da smo se nekoliko — potili. Proti 5. uri dospeli smo v Sežano. Pred vasjo pričakovala nas je deputacija tamošnje čitalnice. Po prisrčnem pozdravu in primernej zahvali korakali smo v Kraško našo metropolo, ki je bila tega dne nam v čast bogato okrašena z narodnimi zastavami. Skoro vsaka hiša je razobesila zastavo. Ustavili smo v Pollayevej gostilni, katere vrt je bil kaj ukusno okrašen. Po kratkem odmoru pričela se je veselica v dvorani rečene gostilne. Dvorana je bila takoj natlačeno polna. Improvizovana ta veselica bila je tako v pevskem, kakor glasbenem pogledu toli izborna, kakor da so se vsi sodelujoči mesec dni temu pripravljali. Vsi smo se divili prelepemu petju Sežanskih pevcev. Glede preciznega proizvajanja jih smemo po vsej pravici postaviti v najprvo vrsto slovenskih pevskih društev. Osobito pa sta ugajala samospava v pesmi „V slovo“ in „Mornar“. Dotičnima pevcema častitamo od srca. Tamburasi dosegli so navaden svoj uspeh: očarali so občinstvo. Občinstvo je burnim odobravanjem izraževalo svoje zadovoljstvo. Starosta „Trž. Sokola“, ozirajoč se na ob stenah viseče slike slavnih mož — Vodnik, Prešeren, Jurčič, Greorčič — slavlil je v iskrenih besedah narodno zavednost vrlih Sežancev ter se jim zahvalil na prelepem vsprejemu. Rekel je: „Dasi društvo „Sokol“ ni politično društvo in se torej

Laški poštenjaki. Povsod, kjer je lahonska stranka v Avstriji prevladovala, vidijo se posledice njene „poštenosti“. Odkar ječi Trst pod kremli liberalnih progresovcev, zabredla je naša občina v veli-

Janez Verzinela.

Novolvoljeni občinski zastop Pazinski
konstituiral se bode dne 9. oktobra t. l.
No, sedaj je konec — upamo za vedno
— vsem spletkam Pazinskih lahonov.

„Dom in svet“ prinaša v št. 9. sledečo vsebino: 1. Krški zmaj. (Zložil A. H. Konec.) 2. Luka Vrbec. (Zgodovinska povest iz 16. stoletja. Spisal Podgoričan.) 3. IV. Odločni korak. 4. Na grobeh. Povest. Nap. Vladiboj. Konec.) 5. Tinček iz Bosne. (Šaljiv obraz. Spisal A. Sušnik. Konec.) 6. Za idealom. (Slika iz naroda. Spisal Ivan Slavoljub Dobravec. Konec.) 7. A Mickiewicz. (Vladiboj. Konec.) 8. Na tuj zemlji. (Slavin.) 9. Črtice o rokovnjačih. (Spisal Josip Benkovič. Konec.) 10. Ivan Mažuranič. (Priobčil J. D.) 11. Nekaj porabnih mislij o slovenščini itd. (Spisal Fr. Lekše. Dalje.) 12. Schopenhauer. (Spisal dr. Fr. L.) 13. Čutno predstavljjanje. Spisal dr. Svetina. Dalje.) 14. Slovestvo. 15. Razno-terosti. 16. Dve sliki.

Dunajska borza	
30. septembra.	
Enotni drž. dolg v bankoveih	— — — — — gl. 88.05
„ v srebru	— — — — — „ 88.10
Zlata renta	— — — — — „ 106.70
5% avstrijska renta	— — — — — „ 101.25
Dolnice narodne banke	— — — — — „ 59 —
Kreditne delnice	— — — — — „ 307.75
London 10 lir sterlin	— — — — — „ 112.50
Francoški napoleondori	— — — — — „ 8.88
C. kr. cekini	— — — — — „ 5.35
Nemške marke	— — — — — „ 15.20

S spoštovanjem :
Ivan Milic.

Tužnim srcem javlja podpisani vsem rojakom, prijateljem in znaneem, da mu je predraga sestra

MARIJA NICOLICH

po dolgej in težkej bolezni v 61 letu dobe svoje danes ob 6 $\frac{1}{2}$ uri popoldne, previdena se svetotajstvi grško-iztočnega obreda, mirno v Gospodu zaspala.

Spreved pozemeljskih ostankov je naravnost na pokopališče.

TRST 29. septembra 1890.

Nikola vitez Nicolich.

Prosimo, da se opuste sožaljni pohodi kakor tudi dopisovanje vencev in cvetja.
Zavod Zimolo Corso, 37.

Zahvala.

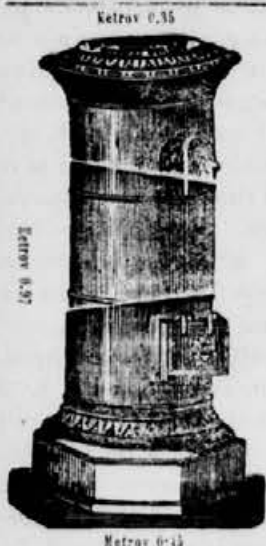
V svojem in svojih otrok imenu izrekam najtoplejšo zahvalo vsem onim, koji so ob smrti moje dobre in predrage žene

J E L E N A

skazali svoje sočutje udeleživši se sprevoda, ali pa na katerikoli drugi način.

V Trstu, dne 29. septembra 1890.

Mate Pollich.

Varčljive peči

prenosljive Artusov sistem
dobre za vsakovrstno kurjavo.

Te peči e lindrične zunaj narejene od jeklenih plošč, s pokrivalom, vrticami in podlago od kovanega železa, znotraj se pa nahaja v njih cilindri visok kakor peč sama, masiven, narejen iz trdne tvarine v debelosti 55 milim.; ako se jih vgreje z zažganjo kurjavo, razširjajo po sobi od 16—20 stopinj toplote. Za peč št. 1. ako se rabi tako ogije ali drva, upotrebi se od 12—15 kr. za vsake 10 ur neprenehalnega ognja. Za peč št. 2. trošek je od 21—25 kr. za enake dobo. — Cene tem pečem: 1. peč po pril. podobi s posebnim podnožjem št. 1. f. 12.50; 1. peč enake podobe ali nekoliko večja in pripravna za ogrevanje večjih sob f. 17. — Za vsak m. linearne cevi 50 kr. Za vsak komolec potreben 40 kr. Za ključ 40 kr. Za robčasto pripravo pri podnožju 60 kr. — Vse blago se pošilja v notranje dežele **prosto daca z domačo boleto**. Tvojnica in zaloga v delalnici podpisane

10-3

IVAN-A ARTUSO

ključarskega mojstra

TRST — ulica Corso št. 43. (Monte verde) — TRST

A. BONNE

krojač, 4-12

Corso šte. 4. II. nadstropje

izvršuje točno in po najnovejšem kroju obleke za gospode. Ima v svojej zalogi novega in izvrstnega sukna in druge stoffe, po jako ugodnih cenah.

Zdravnik za zobé

Fr. Dollereder

via Dogana št. 2 3-13

ordinuje od 9. do 5. ure.

Assicurazioni generali.

v Trstu

(društvo je ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva

dne 31. decembra 1888. f. 38,369 849 10

Premije za potratiti v naslednjih letih f. 23,202 774 10

Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1888 f. 110,813,920,80

Plačana povračila:

a) v letu 1888 f. 9,877,592 55

b) od začetka društva do 31. decembra 1888 f. 217,257,394,75

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione v lastnej hiši. 10-12

Pošilja blago dobro spravljeno in poštne prosto!

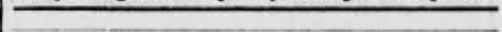
Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priloga se vlijudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrati. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 49-37

Pošilja blago dobro spravljeno in poštne prosto!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na V napoleonih na

4-dnevni odkaz 2 $\frac{1}{2}$ % 30-dnevni odkaz 2 $\frac{1}{2}$ %

8- " 2 $\frac{1}{2}$ % 3-mesečni " 2 $\frac{1}{2}$ %

30- " 3 $\frac{1}{2}$ % 6- " 2 $\frac{1}{2}$ %

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove borasna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13. decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2 $\frac{1}{2}$ % na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Luomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 18 pri odbitku 1 $\frac{1}{2}$ % provizije.

Predjmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februarja 1890. 19-24

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 do 1000, do vsakega dne vsakega dan v tednu razen praznikov, in to od 9-12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10-12 ure dop. Obresti na knjižice.

Plačuje vsak dan od 9-12 ure popoldne. Zneske do 100 gld. precej, zneske preko 100 do 1000 gld. mora se odpoledeti 3 dni, zn. ske preko 1000 gld. pa 5 dni prej.

Eskomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Pozoje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 gld. po 5%.

višje zneske od 1000 do 5000 gld. v tekočem računu po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Večje svote po dogovoru.

Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.

TRST, 15. februarja 1890 19-24

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando

PER BANCONOTE: PER NAPOLEONI:

3 $\frac{1}{2}$ % c. prev. di 5 g. n. 2 $\frac{1}{2}$ % c. prev. di 20 g. n.

3 $\frac{1}{2}$ % " " " " 3 " " " " 40 " "

3 $\frac{1}{2}$ % " " " " 3 $\frac{1}{2}$ % " " " " 3 mesi

3 $\frac{1}{2}$ % " " " " 3 $\frac{1}{2}$ % " " " " 6 " "

Il nuovo tasso d'interesse principierà a decorrere sulle lettere di versamento in circolazione dal 1 e 8 Marzo 1890 a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbonando il 2 $\frac{1}{2}$ % d'interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, verso 1 $\frac{1}{2}$ % di provvigione.

c) Accordi ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 $\frac{1}{2}$ % e 5 $\frac{1}{2}$ % della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4 $\frac{1}{2}$ % dell' i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 19-24

Trieste, 24. Febbrajo 1890.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vsih kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva gld. 3,300,000—

Reservni fond ob dobičkov 536,622-02

Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150,000—

Reservni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov 161,500—

Premijna rezerva vseh oddelkov 7,342,780-36

Rezerva za škodo 267,601—

24-18 V portfelju:

Premije, ki se imajo potirati v prihodnjih letih 16,954,118-57

Skupni znesek v h škod plačanih od l. 1838 do 1883 gld. 114,949,847 05

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši.)

Dunajske razstavne Srečke à 1 gl. Malo jih je še
II srečk 10 gld.
6 srečk 5 gld. 50 kr.

Glavni dobitek **50.000.000** gold. a. vr.

Zrebanje že 15. oktobra tega leta

Srečke po 1 gld.

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

2-9 4

Tiskarna Dolenc v Trstu

izdeluje vsakovrstna tipografska dela, kakor: priporočnice, račune, okrožnice, vizitnice, poročilne objave, vabila, programe, izkaze, oglase, pravila, ustopenice, zaključne račune (bilance), ročišnice, cenike, polnomoči, jestvenike, carinska pisma, naznanila, izpovedne listke itd. — vse ukusno in po ceni.

Tiskarna prodaja nastopne slovenske knjige, kakor: „Kmetijsko berilo“ po 40 nč., trdo vezano 60 nč.; „Sodni obraszi“ po 20 nč.; „Viljem Tell“ po 40 nč.; „Ljudmila“ po 20 nč.; „Filip“ po 20 nč.; „Antigona“ po 20 nč.; „Trst in okolica“ po 30 nč.; „Pjesma o zvonu“ po 20 nč.; „Istra“ po 20 nč. Postava o „črneji vojski“ po 5 nč.

Ima v zalogi vse potrebne tiskovine in knjige za župne urade.